

مروری بر منابع تحلیل استنادی در ایران

محسن نوکاری*

استادیار،

دانشگاه بیرجند

زهرا اسداللهی

کارشناس،

دانشگاه بیرجند

دریافت: ۱۳۸۸/۰۱/۱۶ | پذیرش: ۱۳۸۸/۰۳/۱۱

فصلنامه علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
شاپا(چاپی) ۱۷۳۵-۵۲۰۶
شاپا(الکترونیکی) ۲۰۰۸-۵۵۸۳
نمایه در SCOPUS، LISA و ISC
<http://jst.irandoc.ac.ir>
دوره ۲۶ | شماره ۲ | صص ۳۷۳-۳۹۲
زمستان ۱۳۸۹

چکیده: تحلیل استنادی به عنوان یکی از روش‌های کمی، بر پایه استادهای موجود در متون علمی قرار دارد، به طوری که با شمارش تعداد استادهای به کار رفته در متون مختلف همانند مجلات و پایان‌نامه‌ها به تحلیل و ارزیابی این متون می‌پردازد. مبحث تحلیل استنادی در دهه ۶۰ در ایران آغاز شد و تاکنون پژوهش‌های زیادی با آن روش انجام گرفته است. در مقاله حاضر سعی شده است با دیدی تحلیلی و مروری به بررسی عمده‌ترین آثار فارسی موجود در این زمینه از جمله کتاب، مقاله، پایان‌نامه و همایش‌هایی که در ایران برگزار شده، و در پیشبرد این حوزه مؤثر بوده‌اند، پرداخته شود. بر اساس نتایج این بررسی، پژوهش‌های زیادی در رابطه با تحلیل استنادی صورت گرفته، ولی سهم پایان‌نامه‌ها بیش از سایر پژوهش‌ها است. سیر مطالعاتی پایان‌نامه‌ها و مقالات نشان داد که زمینه پژوهشی آن‌ها مشابه بوده و عمدتاً الگوبرداری از آثار قبلی است. به طور کلی تحلیل استنادی در ایران نیازمند تحول است و پیشرفت آن دقت نظر بیش‌تری را از سوی مدرسان و پژوهشگران حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌طلبد.

کلیدواژه‌ها: تحلیل استنادی، کتاب‌سنجی، پژوهش، مقاله، کتاب.

* پدیدآور رابط: nowkarzi@yahoo.com

۱. مقدمه

به موازات گسترش علوم جدید، روش‌های پژوهش نیز متنوع شد. در روش‌های جدید تلاش شده است تا به سوی کمی کردن مسائل کیفی مختلف در علوم، به ویژه علوم انسانی و اجتماعی، گام‌هایی برداشته شود. به همین دلیل روز به روز کاربرد روش‌های ریاضی و آمار در علوم مختلف رواج بیش‌تری یافته است. در این میان حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی نیز بی‌بهره نمانده و با استفاده از روش‌های ریاضی و آمار در این حوزه، مباحثی مانند کتاب‌سنجی مطرح شده است. در ایران با آغاز دهه ۶۰ بحث کتاب‌سنجی و فنون مربوط به آن از جمله تحلیل استنادی جای خود را در بین موضوعات کتابداری باز کرد. مطالعات انجام شده در این حوزه از دهه ۷۰ سیر صعودی به خود گرفت، به طوری که طی این مدت که تقریباً نزدیک به سه دهه از آغاز طرح مبحث تحلیل استنادی می‌گذرد، پژوهش‌های متعددی با هدف برطرف کردن بخشی از مشکلات مجموعه‌سازی کتابخانه‌ها در این حوزه انجام گرفته است. در این نوشته تلاش می‌شود بعد از تعریف تحلیل استنادی و ارائه تاریخچه کوتاهی از آن، به آثار فارسی این حوزه اعم از پژوهش، مقاله و کتاب پرداخته شود.

تحلیل استنادی

از آن‌جا که تحلیل استنادی یکی از فنون کتاب‌سنجی است، بنابراین شایسته است که نخست تعریف کتاب‌سنجی ارائه شود. تعاریف گوناگونی از کتاب‌سنجی شده است که در این جا به تعریف لنکستر اشاره می‌شود. وی کتاب‌سنجی را «مطالعه الگوهای نویسندگان، انتشارات و متون، با به کارگیری روش‌های مختلف تجزیه و تحلیل آماری توصیف می‌کند» (عصاره، ۱۳۷۶، ۹۰). از جمله رایج‌ترین روش‌های کتاب‌سنجی، تحلیل استنادی است. در تحلیل استنادی، که امروزه در بررسی روابط مفهومی نوشته‌ها مورد توجه است، رابطه میان مدرک استناد دهنده و مدرک مورد استناد بررسی می‌شود، هرگاه بکوشیم قواعدی را که بر این رابطه حاکم است کشف کنیم، دست به تحلیل استنادی زده‌ایم (حری، ۱۳۷۲).
تحلیل استنادی در غرب نخستین بار در حوزه علم حقوق در سال ۱۷۴۳ به منظور مدون کردن مرافعات حقوقی به کار رفته و نسخه مدونی از آن متعلق به سال ۱۸۲۱ در دست است. پس از آن، در سال ۱۸۷۳ از این روش برای کشف چگونگی تصمیم‌گیری درباره مرافعات خاص حقوقی با استفاده از زنجیره استناد به موارد مشابه پیشین، استفاده شده است (حری، ۱۳۸۲). از طرف دیگر عصاره (۱۳۷۷) با استناد به برودوس و گارفیلد^۱ اظهار می‌کند که تحلیل استنادی نخست در سال ۱۸۴۸ مورد استفاده قرار گرفته است.

---

1. Broadus and Garfield

با این حال به نظر می‌رسد که تحلیل استنادی حاصل نمایه‌های استنادی است که در دهه ۱۹۶۰ توسط مؤسسه اطلاعات علمی^۱ در فیلادلفیا بنیاد نهاده شد. با انتشار نمایه‌های استنادی، استفاده از این منابع به عنوان ابزار تحقیق برای مطالعات و تحلیل‌های گوناگون استنادی رونق یافت، به طوری که از اواخر دهه ۱۹۶۰ از تحلیل استنادی به عنوان ابزاری برای پی‌بردن به نحوه جریان اطلاعات در رشته ارتباطات استفاده شده است. مثلاً در سال ۱۹۶۷ پارکر، پیسلی، و گارت^۲ از تحلیل استنادی در مطالعه رفتار استنادی بین رشته‌ای میان پژوهش‌های ارتباطات جمعی و دو رشته دیگر علوم اجتماعی (روانشناسی و جامعه‌شناسی) استفاده کردند (پیسلی، ۱۹۸۴).

در ایران دیانی (۱۳۶۱) نخستین مقاله در زمینه کتاب‌سنجی را با عنوان «کتاب‌سنجی» منتشر کرد. در این مقاله نویسنده پس از ارائه تعریفی از کتاب‌سنجی، موضوعاتی مانند قواعد حاکم بر بهره‌مندی از اطلاعات علمی، تأثیر زمان در بهره‌وری از اطلاعات، ارتباط متقابل علوم و تأثیر آن‌ها بر بهره‌وری از اطلاعات را توضیح داده است.

اما نخستین مقاله منتشر شده در ایران که به طور خاص به تحلیل استنادی پرداخته، مقاله «تحلیل استنادی و شباهت‌های آن با علم‌الحديث» است که حری (۱۳۶۲) آن را به رشته تحریر درآورده است. وی در این مقاله بعد از ارائه تعریفی از کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی، شباهت‌های تحلیل استنادی را با علم حدیث برشمرده است.

پس از این دو مقاله، تحلیل استنادی به صورت علمی و کاربردی به عنوان موضوع پایان‌نامه‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی و مقالات پژوهشی مورد توجه قرار گرفت.

نخستین پایان‌نامه در حوزه تحلیل استنادی با عنوان «مقایسه میان شباهت‌های استنادی و شباهت‌های اصطلاحات نمایه‌ای در پیوند میان مدارک هم موضوع» توسط حری (۱۹۸۱) در امریکا نوشته شد. حری که می‌توان او را پیش‌کسوت این حوزه نامید، در این اثر استنادها را به مثابه توصیف‌گرهای مدارک در نظر گرفته است، و به منظور کشف درجه قابلیت استنادها برای گردآوری مدارک هم موضوع، مدارک هم موضوع و هم استناد را با هم مقایسه کرده است.

شاهرخ افشارپناه (۱۹۸۴) که نام او را در بین متقدمان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی کم‌تر شنیده‌ایم، از دیگر پیشگامان بحث تحلیل استنادی است. وی که پایان‌نامه دکترای خود را با عنوان «ساختار میان رشته‌ای علم اطلاع‌رسانی» در امریکا ارائه کرد، ساختار میان رشته‌ای علم اطلاع‌رسانی را بر اساس متون مربوط به آن موضوع مورد بررسی قرار داد.

از دیگر پایان‌نامه‌های اثرگذار در بحث تحلیل استنادی، می‌توان به «بررسی وضع استناد در

1. Institute of Scientific Information (ISI)

2. Parker, Paisley and Garrett

مجلات پزشکی فارسی: مجلات دانشکده‌های پزشکی دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و مشهد در سال‌های ۱۳۵۴-۱۳۵۶ اثر عصاره (۱۳۶۵) اشاره کرد. وی در پژوهش خود به دنبال امکان اعمال یا عدم اعمال قانون برادفورد درباره مجلات پزشکی فارسی بوده است. شایان ذکر است، عصاره در پایان‌نامه دکترای خود نیز که در سال ۱۹۹۶ در استرالیا ارائه نمود، به بحث تحلیل استنادی پرداخته است.

در ادامه سعی شده است به منابع موجود در حوزه تحلیل استنادی اعم از پژوهش، مقاله و کتاب پرداخته شود. ابتدا پژوهش‌های این حوزه بررسی می‌شود.

۱. پژوهش‌ها

پژوهش‌های انجام شده در حوزه تحلیل استنادی به دو دسته عمده تقسیم می‌شوند: (۱) پایان‌نامه‌ها؛ (۲) طرح‌های پژوهشی. ابتدا به پایان‌نامه‌ها و سپس به طرح‌های پژوهشی در این موضوع می‌پردازیم.

۱-۱. پایان‌نامه‌ها

به عقیده نئوندورف^۱ (۱۹۹۳) تولید اطلاعات جدید از طریق کنار هم قرار دادن و تحلیل اطلاعات موجود در مدارک، با روش‌ها و ابزارهای گوناگونی صورت می‌گیرد، که از جمله آن‌ها می‌توان به تحلیل محتوا^۲، ابرتحلیل^۳، و کتاب‌سنجی اشاره کرد. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز به عنوان گونه‌ای از مدارک علمی و پژوهشی هستند که از نظر محتوا و منابعی که برای نگارش آن‌ها به کار رفته است، از اهمیت زیادی برخوردارند، بنابراین می‌توان آن‌ها را با ابزارهایی که نئوندورف از آن نام برده بررسی کرد. بنا به گفته حری (۱۳۷۲) تحلیل استنادی این دسته از مدارک به دلیل محدود بودن دامنه کار و ژرف‌نگری مطالعات نویسنده در کار تحقیق، اهمیت بسیار دارد.

در ایران پژوهشگران زیادی در پایان‌نامه‌های خود به بحث تحلیل استنادی پرداخته‌اند، به طوری که می‌توان این پژوهش‌ها را به سه گروه تقسیم کرد. در ادامه به بررسی برخی از این پایان‌نامه‌ها پرداخته می‌شود.

الف) پایان‌نامه‌هایی که به تحلیل استنادی منابع و مآخذ مقالات مجلات می‌پردازند

برخی از پایان‌نامه‌هایی که در گروه اول قرار می‌گیرند، تنها به تحلیل استنادی یک مجله پرداخته‌اند، از قبیل، پایان‌نامه کولائیان (۱۳۷۶) با عنوان «بررسی میزان کاربرد انواع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و سرم‌سازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه

1. Neuendorf

2. Content analysis

3. meta analysis

رازی)، «بررسی استنادی مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۶۶» اثر زندی (۱۳۷۸)، «تحلیل استنادی مقالات تألیفی فصلنامه کتاب از آغاز انتشار تا پایان سال ۱۳۷۹» اثر تیمورخانی (۱۳۸۱)؛ «تحلیل توصیفی و استنادی مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز طی سال‌های ۱۳۵۱-۱۳۸۳» از پارسایی (۱۳۸۵).

دسته‌ای دیگر تحلیل استنادی چند مجله را انجام داده‌اند. در این دسته می‌توان به پایان‌نامه‌های بنی‌هاشمی (۱۳۶۴) با عنوان «تجزیه و تحلیل استنادهای مقالات در برخی نشریات ادواری پزشکی فارسی»، محمدزاده (۱۳۷۶) با عنوان «بررسی وضع استناد در مجلات فارسی کتابداری و اطلاع‌رسانی جاری از آغاز نشر تا پایان سال ۱۳۷۴» و شاهمیری (۱۳۷۸) با عنوان «تحلیل محتوای مقالات مجلات کشاورزی به زبان فارسی در دانشکده‌های کشاورزی دانشگاه‌های ایران از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۵»، سالاری (۱۳۷۸) با عنوان «بررسی تطبیقی میزان استفاده از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در مجله‌های علمی سه رشته علوم تربیتی، روانشناسی، و کتابداری بعد از انقلاب اسلامی»، هاتفی مستقیم (۱۳۸۰) با عنوان «تحلیل استنادی مقاله‌های مجله‌های علمی-پژوهشی و علمی-ترویجی فارسی در زمینه علوم و معارف اسلامی طی سال‌های ۱۳۶۸-۱۳۷۸»، و کیانمهر (۱۳۸۴) با عنوان «تحلیل استنادی مقالات منتشر شده در مجلات کتابداری و اطلاع‌رسانی از سال ۱۳۷۵ تا پایان سال ۱۳۸۲» و عبدالمجید (۱۳۸۵) با عنوان «بررسی تحلیلی و استنادی مقالات تألیفی حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی در مجلات علمی-پژوهشی و علمی-ترویجی فارسی طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۳» اشاره کرد.

جمالی مهموثی (۱۳۷۸) در پایان‌نامه خود با عنوان «روابط درون رشته‌ای و بین رشته‌ای کتابداری و اطلاع‌رسانی» تحلیل استنادی چهار مجله حوزه کتابداری را انجام داده است. ایشان بعد از افشارپناه (۱۳۶۳) نخستین شخصی است که در تحلیل استنادی، به روابط بین رشته‌ای پرداخته است. در این زمینه چند پایان‌نامه دیگر که کم و بیش به روابط بین رشته‌ای و یا الگوی استفاده از منابع پرداخته‌اند، نوشته شده است (مثل قنایزچیان، ۱۳۸۵؛ شهبازی یوزبند، ۱۳۷۹).

دسته‌ای از پایان‌نامه‌ها صرفاً به تعیین مجلات هسته از طریق قانون برادفورد پرداخته‌اند. نخستین پایان‌نامه‌ای که کارایی قانون برادفورد را برای انتخاب پر استفاده‌ترین مجلات علمی فارسی بررسی کرد، اثر عصاره (۱۳۶۵) است که پیش‌تر به آن اشاره شد. پس از وی، میرشمسی (۱۳۶۶) در پایان‌نامه خود به طور خاص‌تر به کاربرد قانون برادفورد در تحقیقات کتابداری پرداخته و به نواقص آن نیز اشاره کرده است. وی هم‌چنین تأثیر این قانون را بر مجموعه‌سازی کتابخانه‌ها با استفاده از روش تحلیل استنادی، تحلیل متون، و روش تاریخی مورد بررسی قرار داده است. سلیمی جهرمی (۱۳۶۶) در پایان‌نامه خود کاربرد قانون برادفورد را برای تعیین مجلات هسته در

حوزه پزشکی بررسی کرده و نشان داده است که میزان استفاده از نشریات علوم پزشکی دقیقاً از قانون برادفورد تبعیت می‌کند. چندین پایان‌نامه دیگر در این حوزه نیز به رشته تحریر درآمده است (مانند قاضی میرسعید، ۱۳۷۳؛ رادباوه، ۱۳۷۶؛ ابراهیمی، ۱۳۷۸؛ حمدی‌پور، ۱۳۸۰؛ رنجبر، ۱۳۸۱).

ب) پایان‌نامه‌هایی که به تحلیل استنادی منابع و مآخذ پایان‌نامه‌ها می‌پردازند

نگاهی به روند آثار موجود در این گروه نشان می‌دهد که اکثر آن‌ها در دهه ۱۳۷۰ نگاشته شده‌اند. شاید بتوان پایان‌نامه ریاحی‌نیا (۱۳۷۲) را با عنوان «بررسی میزان کاربرد نشریات ادواری لاتین در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه تربیت مدرس، تهران، علوم پزشکی ایران و شیراز» از سال ۱۳۴۷-۱۳۷۱ یکی از نخستین کارهایی دانست که در آن به تحلیل استنادی پایان‌نامه‌ها پرداخته شده است. وی افزون بر تعیین دانشگاه دارای بیش‌ترین استناد به نشریات ادواری لاتین، میزان استناد به سایر منابع و ذکر روش تحقیق در پایان‌نامه‌ها را هم بررسی کرده است. بعد از کار وی، شاهد نقطه عطفی در روند تکاملی مبحث تحلیل استنادی هستیم، چرا که از آن پس پایان‌نامه‌های تدوین شده در زمینه تحلیل استنادی به حوزه یا دانشکده‌ای خاص محدود شده است که در ادامه برخی از آن‌ها بررسی خواهد شد.

چند پایان‌نامه به کار تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های دوره دکترای عمومی پزشکی و دامپزشکی و مطالعه رفتارهای استنادی دانشجویان این دو رشته در برخی از دانشکده‌های خاص پرداخته‌اند (مانند جاهد، ۱۳۷۳؛ سبکتکین، ۱۳۷۴؛ خاموشیان، ۱۳۷۹؛ ژولایی باقری، ۱۳۷۹؛ کوچک، ۱۳۸۱). در برخی از پایان‌نامه‌ها به موضوع خاص تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های رشته‌های پیراپزشکی دانشکده‌های مختلف پرداخته شده است (نظیر فخاری، ۱۳۷۳؛ افشار، ۱۳۷۵).

در چندین پایان‌نامه حوزه موضوعی کتابداری و تحلیل استنادهای پایان‌نامه‌ها و رفتارهای استنادی دانشجویان کارشناسی ارشد این رشته مورد بررسی قرار گرفته است. از جمله این آثار می‌توان به پایان‌نامه‌های علیمردانی (۱۳۸۲)، مرادی (۱۳۸۴)، و محسنی (۱۳۸۴) اشاره کرد.

در حیطه ادبیات می‌توان از آثار آژیده (۱۳۷۸) با عنوان «تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات، دانشگاه تهران (۱۳۷۶-۱۳۷۰)» و شفیع (۱۳۷۹) «تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات عرب دانشکده ادبیات، دانشگاه تهران در سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۷۰» یاد کرد.

دو پژوهش تحلیل استنادی در زمینه شیمی با عنوان‌های «تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد شیمی در چهار گرایش آلی، تجزیه، معدنی، فیزیک طی سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۹ در دانشگاه شیراز» از شفیع (۱۳۸۱) و «بررسی و مقایسه استنادهای پایان‌نامه‌های دکترای شیمی دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت مدرس» از مظفری غربا (۱۳۸۴) انجام شده است.

پایان‌نامه‌های تحلیل استنادی نگاشته شده در حوزه موضوعی کشاورزی شامل «تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد آبیاری دانشگاه‌های شهید چمران اهواز، تهران، شیراز، و فردوسی مشهد (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۷)» از کریمیان مزیدی (۱۳۷۸) و «تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی» از دبیری (۱۳۸۵) است. پایان‌نامه‌های دیگری به شیوه تحلیل استنادی در موضوعات مختلف به رشته تحریر درآمده است که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: رویایی (۱۳۷۶) در حوزه علوم انسانی؛ مقصودی در به (۱۳۷۸) در زمینه روانشناسی؛ هراتی (۱۳۷۹) در حوزه مدیریت؛ سیفی یوسفی (۱۳۷۹) در حیطه حقوق و روابط بین‌الملل؛ طاهری (۱۳۸۱) در زمینه برق و مخابرات؛ و تفکری دلیلی (۱۳۸۲) در زمینه مدیریت آموزشی. از جمله پژوهشگرانی که تحلیل استنادی را به پایان‌نامه‌های یک دانشکده محدود کرده‌اند می‌توان به پورشعرباف (۱۳۷۵)، خسروی تاج (۱۳۷۷)، زندی (۱۳۸۲)، و لوک‌زاده (۱۳۸۴) اشاره نمود.

ج) سایر پایان‌نامه‌ها

تعداد اندکی از پایان‌نامه‌ها وجود دارد که جامعه آماری آن‌ها نسبت به آثاری که تاکنون معرفی شد، متفاوت است. در این قسمت برخی از آن‌ها بررسی می‌شود. موسوی (۱۳۶۶) که او را هم باید یکی از نخستین پژوهشگران حوزه تحلیل استنادی بنامیم، در پایان‌نامه خود به تحلیل استنادی مقاله‌های سرگذشته‌نامه‌ای موجود در سه جلد «فهرست مقالات فارسی» ایرج افشار پرداخته است. پژوهشگران دیگری مانند خاکسار (۱۳۷۳) تحلیل استنادی المیزان، قطبی (۱۳۷۶) تحلیل استنادی مقالات دائره‌المعارف‌های فارسی، بختیاری (۱۳۷۷) و قرلی (۱۳۸۱) تحلیل استنادی طرح‌های پژوهشی و ربیع‌زاده فرد (۱۳۷۸) تحلیل استنادی مدخل‌های اعلام جغرافیایی لغت‌نامه دهخدا، و احتشامی (۱۳۸۲) تحلیل استنادی اعلام تاریخی لغت‌نامه دهخدا را مورد بررسی قرار داده‌اند.

۲-۱. طرح‌های پژوهشی

در زمینه تحلیل استنادی طرح‌های پژوهشی اندکی اجرا شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد. امیدچهری و چهری (۱۳۸۶) در پژوهشی به تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های دانشجویان دوره دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در یک دوره ده ساله پرداخته‌اند. رحیمی و دیگران (۱۳۸۷) میزان استناد به مجلات الکترونیکی رایگان پزشکی در مقالات مجلات معتبر دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران را بررسی کرده‌اند. دانش، افشار و عبدالمجید (۱۳۸۷)، استنادات و میزان مشارکت گروهی نویسندگان مقالات مجله پژوهش در علوم پزشکی^۱ را تحلیل استنادی کرده‌اند.

1. Journal of Research in Medical Science

۲. مقاله‌ها

تعداد مقاله‌های تألیف شده در زمینه تحلیل استنادی نسبت به پایان‌نامه‌ها کم‌تر است. تقسیم‌بندی مورد استفاده در مورد پایان‌نامه‌ها را می‌توان در مورد مقالات نیز به کار برد، ولی می‌توان دسته دیگری هم به آن اضافه کرد و آن مقالاتی است که به طور نظری به بحث تحلیل استنادی پرداخته‌اند. در این قسمت نخست مقالات نظری و سپس سایر مقالات مورد بررسی قرار خواهد گرفت. لازم به تذکار است که تعدادی از مقالات از پایان‌نامه‌های بررسی شده در بخش پیشین استخراج شده است، بنابراین از ذکر آن در این بخش خودداری می‌شود.

الف) مقالات نظری در موضوع تحلیل استنادی

نخستین مقالاتی که به طور نظری مباحث کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی را مطرح کرده‌اند، آثار دیانی (۱۳۶۱) و حری (۱۳۶۲) است، که به دلیل اهمیت پیش‌تر به آن‌ها اشاره شد. پس از آن‌ها می‌توان از مقاله امیرحسینی (۱۳۷۱) با عنوان «کتاب‌سنجی و اطلاع‌رسانی» نام برد. وی در این اثر بعد از شرح مختصری درباره تاریخچه و تعریف کتاب‌سنجی و اطلاع‌سنجی به مباحثی چون روش و انواع مطالعات و نتایج اطلاع‌سنجی، تحلیل استنادی، انگیزه‌های گرایش مؤلفان به استناد، کاربردهای دیگر مقیاس‌های استنادی، و کاربرد نیمه عمر در متون علمی پرداخته است. در ادامه باید از «مروری بر کتاب‌سنجی، اطلاع‌سنجی، علم‌سنجی و کتابخانه‌سنجی» اثر سن‌گوپتا^۱ (۱۳۷۲) و ترجمه وزیرپور کشمیری یاد کرد. این اثر تنها مقاله ترجمه شده شایان ذکر در حوزه تحلیل استنادی است که به لحاظ نظری بسیار غنی بوده و به خوانندگان در فهم انواع فنون اندازه‌گیری در کتابداری کمک فراوانی می‌کند. بعد از آن عصاره (۱۳۷۶) در اثری با عنوان «بررسی مختصر کتاب‌سنجی» تعاریف مختلف، تاریخچه، دامنه، و کاربردهای کتاب‌سنجی را بیان کرده است. عصاره که یکی از صاحب‌نظران این حوزه به شمار می‌رود، مقاله دیگری را در سال ۱۳۷۷ با عنوان «تحلیل استنادی» نوشت. وی در این اثر به طور خاص‌تر به این مبحث پرداخته و ضمن ارائه تعریف و تاریخچه تحلیل استنادی، کاربردهای مهم این روش را شامل تحلیل استنادی مجله به مجله، کشور به کشور، و ترسیم ساختار علم معرفی کرده است. در سال‌های اخیر عبدالمجید (۱۳۸۶) مقاله «تحلیل استنادی: تعاریف و کاربردها» را به رشته تحریر درآورده است.

ب) تحلیل استنادی مقالات مجلات

از بین رشته‌هایی که مقالات مجلات آن‌ها مورد بررسی استنادی قرار گرفته است، رشته کتابداری از اقبال بیش‌تری برخوردار بوده، و مجلات اصلی این رشته در سال‌های مختلف تحلیل

---

1. Sengupta

استنادی شده است. مقصودی دریه از جمله پژوهشگرانی است که مجلات رشته کتابداری را در دو فاصله زمانی مختلف تحلیل استنادی کرده است. او در سال ۱۳۸۱ مقاله «بررسی استنادی مقالات در مجلات علوم اطلاع‌رسانی، فصلنامه پیام کتابخانه، فصلنامه کتاب و کتابداری در سال‌های ۱۳۷۸-۱۳۷۹»، و در سال ۱۳۸۷ مقاله «تحلیل استنادی مآخذ مقالات در مجله‌های کتابداری (۱۳۸۰-۱۳۸۳)» را نوشته است. وی که در پژوهش اخیر خود مجله کتابداری و اطلاع‌رسانی را هم به جمع مجلات بررسی شده در مقاله نخست افزوده، سعی در مقایسه نتایج این دو بررسی داشته است. سعادت (۱۳۸۶) با نگرشی جدید به تحلیل استنادی چهار مجله کتابداری پرداخته و استنادهای مقاله‌های آن‌ها را به منابع اینترنتی بررسی کرده است. شهریار (۱۳۸۵)، با نگارش مقاله‌ای به تحلیل استنادی مقالات مجله اطلاع‌رسانی پرداخته است. شهریار و افقهی (۱۳۸۶) در اثری دیگر خود استنادی در مجلات علوم اطلاع‌رسانی و فصلنامه کتاب را به بررسی کرده است. شاید بتوان گفت که این اثر تنها مقاله‌ای است که به طور اخص در مبحث خود استنادی نوشته شده و از این لحاظ حائز اهمیت است. محمدی و متقی‌دادگر (۱۳۸۶) نیز با نگاشتن مقاله‌ای به تحلیل استنادی مقاله‌های منتشر شده در فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی پرداخته، وضعیت استفاده از منابع در مقالات مجله یاد شده و الگوی رفتاری نویسندگان آن را تعیین کردند.

در مقالات متعدد دیگری منابع سایر موضوعات به شیوه تحلیل استنادی مورد بررسی قرار گرفته است. حری و نشاط (۱۳۸۱) در پژوهشی به بررسی رفتارهای استنادی نویسندگان مقاله‌های مندرج در مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران پرداختند. مختاری نبی و مختاری معمار (۱۳۸۴) با بررسی مقاله‌های حوزه مدیریت منتشر شده در چند نشریه علمی کشور، به تحلیل استنادی مقالات تألیفی آن مجلات پرداختند. در حوزه علوم کشاورزی نیز کریمیان مزیدی و اشرافی (۱۳۸۶) به تحلیل استنادی مقالات سه نشریه این حوزه پرداختند.

در برخی از مقالات موجود در این دسته، پیش‌تر تلاش شده مجلات هسته برخی رشته‌ها با استفاده از تحلیل استنادی تعیین شود، از جمله این آثار می‌توان از مقالات مقصودی دریه (۱۳۸۱) و کوچک و عصاره (۱۳۸۴) اشاره کرد. در مقاله اخیر، نکته حائز اهمیت این است که نویسندگان افزون بر بررسی رفتارهای استنادی جامعه مورد پژوهش به بحث هزینه-سودمندی مجلات هسته و تعیین جایگاه آن‌ها در فهرست مجلات ISI نیز پرداخته‌اند.

ج) تحلیل استنادی پایان‌نامه‌ها

آثار متعددی به بررسی استنادی منابع پایان‌نامه‌های حوزه‌های مختلف پرداخته‌اند. در این

گروه می‌توان به مقاله صدیقی (۱۳۸۰) با نام «تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ التحصیلان حوزه علوم زمین موجود در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران» اشاره کرد. در این اثر نویسنده استنادها را بر اساس نوع، پوشش زمانی، زبان و محل نشر و با استفاده از روش‌های آماری تجزیه و تحلیل کرده است. فروزانی (۱۳۸۲) نیز استنادهای پایان‌نامه‌های رشته مهندسی معدن را مورد تحلیل و بررسی قرار داده است. در این زمینه خسروجردی (۱۳۸۶) نیز در مقاله‌ای تحلیل استنادی تطبیقی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه تهران را انجام داده است. «تحلیل استنادی مقالات چاپی و الکترونیکی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دفاع شده دانشگاه‌های شهر تهران در سال‌های ۸۵-۱۳۸۰» از زندیان و ریاحی‌نیا (۱۳۸۶) از جمله آثار قابل توجه در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی است. در این گروه آثار دیگری نیز نوشته شده است (مانند مظفری غربا، فدایی عراقی، و حرّی، ۱۳۸۴؛ احمدزاده، ۱۳۸۴؛ تصویری قمصریری، جهان‌نما، ۱۳۸۵؛ و خسروجردی، ۱۳۸۶).

۵) سایر مقاله‌ها

در این بخش به اختصار چند اثر مورد بررسی قرار می‌گیرد که فقط به بحث تحلیل استنادی نپرداخته‌اند، بلکه با دید متفاوتی از مطالعات کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی، از این موضوع برای نگارش مقاله و انجام پژوهش استفاده کرده‌اند. حرّی (۱۳۷۶) در اثری با عنوان «اهمیت و ضرورت به کارگیری منابع خارجی در تحقیقات کشور» با اشاره به مطالعات استنادی انجام شده، میزان اتکای پژوهشگران به متون خارجی را بیش از ۵۰ درصد برآورد، و راهکارهای مناسب تأمین آن‌ها را ارائه کرده است. شیرینی و صالحی (۱۳۷۶) در مقاله خود با عنوان «تحلیل کتابشناختی آثار انگلیسی محققان خارجی درباره کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران»، ضمن تحلیل کمی آثاری نوشته شده توسط نویسندگان خارجی درباره کتابداری نوین ایران، جنبه‌های کیفی و موضوعی این آثار را نیز بررسی کرده‌اند. شاید بتوان مقاله «روابط میان رشته‌ای در علوم انسانی: تحلیلی استنادی» اثر داورپناه (۱۳۸۳) را تنها مقاله‌ای در نظر گرفت که از تحلیل استنادی برای تعیین روابط میان رشته‌ای استفاده کرده است. وی در این اثر چگونگی روابط میان رشته‌ای سیزده رشته علوم انسانی را مورد بررسی قرار داده است.

۳. کتاب‌ها

براساس جست‌وجوهای انجام شده در کتابخانه‌های مختلف و نیز از طریق اینترنت و فهرست‌های رایانه‌ای، چنین به نظر می‌رسد تاکنون کتابی که صرفاً به موضوع کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی پرداخته باشد، تألیف نشده است، و کتاب‌های موجود نیز تنها چند صفحه یا نهایتاً

یک فصل را به این موضوع اختصاص داده‌اند. کتاب «مطالعات سنجش کمی: کتاب‌سنجی، علم‌سنجی، اطلاع‌سنجی، وب‌سنجی» اثر علیجانی و کرمی (۱۳۸۷)، از جمله عمده‌ترین کتاب‌هایی است که به تازگی منتشر شده و مطالب نظری فصل دوم آن ممکن است خوانندگان را با چشم‌اندازهای جدید حوزه کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی آشنا کند. «تحلیلی بر اشاعه دانش ایران در جهان (۱۹۹۳ تا ۲۰۰۷)» کتاب دیگری است که اخیراً به چاپ رسیده است. نوروزی چاکلی، حسن‌زاده، و نور محمدی (۱۳۸۷) این کتاب را به منظور سنجش و ارزیابی تولیدات علمی کشور، بر اساس آمارها و شاخص‌های مؤسسه اطلاعات علمی و در راستای آشنایی با بخش‌هایی از عملکرد علمی کشور در سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۷ نگاشته‌اند. از دیگر اهداف این کتاب مقایسه آمار تولیدات علمی ایران با برخی از کشورهای جهان ذکر شده است.

تنها کتاب ترجمه شده در حوزه موضوعی تحلیل استنادی کتاب «تحلیل استنادی در ارزیابی پژوهش»، اثر هنک موئند^۱ (۱۳۸۷) ترجمه میرزایی و مختاری است. نویسنده این کتاب که یکی از کارشناسان حوزه مطالعات کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی است، این اثر ارزشمند را به منظور تأمین نیاز اطلاعاتی علاقه‌مندان به حوزه مطالعاتی ارزیابی پژوهش و تأثیر استناد و ارجاع علمی در آن زمینه به رشته تحریر درآورده است. کتاب «مفاهیم بازبانی اطلاعات» اثر میراندالی پائو (۱۳۷۹) که توسط آزاد و فتاحی ترجمه شده است نیز کتاب شایان ذکر دیگری است که در فصل دوم آن مطالبی در رابطه با کتاب‌سنجی و مفاهیم مرتبط با آن ارائه شده است.

۴. همایش‌ها

همایش‌ها به دلیل ماهیت اجرایی آن، و فرصتی که برای حضور افراد برجسته در هر حوزه و ملاقات و مبادله اطلاعات حضوری افراد فراهم می‌آورند، از اهمیت زیادی برخوردارند. در حوزه تحلیل استنادی در ایران تاکنون به طور خاص همایشی برگزار نشده است. تنها همایشی که مقالات ارائه شده در آن مرتبط با مباحث تحلیل استنادی می‌باشد، اولین همایش سراسری علم‌سنجی در علوم پزشکی است، که دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در اسفند ۱۳۸۶ با هدف ارائه آموزش و دستاوردهای علمی و تبادل اطلاعات در زمینه تعامل بین‌رشته‌ای علم‌سنجی در حوزه سلامت، برگزار کرد.

نتیجه‌گیری

بررسی متون مختلف حوزه مورد بررسی نشان می‌دهد که تحلیل استنادی به عنوان یک روش کمی به منظور بررسی مدارک استناد کننده و استناد شونده مورد استفاده قرار گرفته است و کاربردهای فراوانی در حوزه‌های مختلف علمی دارد.

1. Hank Moed

هم چنین این مبحث، ما را در حوزه‌هایی مانند مطالعه تاریخ علم، ترسیم ساختار موضوعی رشته‌های مختلف علمی، ارزیابی مجموعه کتابخانه، شناسایی روابط بین مجلات، کشف گرایش نویسندگان مقالات در استفاده از منابع متفاوت اطلاعاتی، تعیین میزان روزآمدی منابع مورد استفاده در آثار نویسندگان، و تعیین مجلات، کتاب‌ها، و نویسندگان پراستناد یاری می‌دهد (عبدالمجید، ۱۳۸۶).

بررسی حاضر در حوزه موضوعی تحلیل استنادی حاوی نکاتی کلیدی است که در ذیل به آن‌ها اشاره می‌شود:

۱. تحلیل استنادی از دهه ۱۳۶۰ جای خود را در بین موضوعات کتابداری و اطلاع‌رسانی در کشور باز کرد و در دهه ۱۳۷۰ اوج گرفته و شکوفا شده است. این مبحث توانسته است موقعیت خود را تقریباً در تمامی رشته‌ها تثبیت نماید، ولی در این میان سهم علوم انسانی بیش از بقیه رشته‌هاست. این موضوع هم در پایان‌نامه‌ها و هم در مقالات ارائه شده قابل مشاهده است. به نظر می‌رسد این مسأله متأثر از حوزه کاری پژوهشگران که تقریباً همه متخصصان رشته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی بوده‌اند، باشد، به این معنا که آشنایی و الفت بیشتر پژوهشگران به حوزه علوم انسانی و دسترسی ایشان به منابع این حوزه به تبع رشته خود، در این امر دخیل باشد.
۲. پژوهش‌های انجام شده در زمینه تحلیل استنادی در ایران بسیار گسترده بوده، و بیش‌تر آن‌ها را پایان‌نامه‌ها تشکیل داده است. ولی مشخص نیست تاکنون چقدر از نتایج این تحقیقات استفاده شده، و آیا این نتایج توانسته است خلاءهای موجود در بخش مجموعه‌سازی کتابخانه‌ها را پر کند. پاسخ به این سؤال مستلزم انجام پژوهشی در این زمینه است که انتظار می‌رود در آینده توسط پژوهشگران کتابداری و اطلاع‌رسانی انجام شود.
۳. سیر مطالعاتی این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که زمینه‌های پژوهش عمدتاً مشابه بوده و مواردی مثل تعیین منابع و نویسندگان هسته، تبیین الگوی استفاده از انواع منابع در فهرست منابع و مآخذ، تعیین نیمه عمر منابع استناد شده، میانگین تعداد استنادها، تعیین الگوی نویسندگی در مقالات استناد شده (جمعی یا انفرادی بودن موارد تألیف شده)، و تعیین زبان منابع مورد استناد را در بر می‌گیرد. به بیان دیگر، پایان‌نامه‌ها و مقالات نگاشته شده، در اکثر موارد الگوبرداری از آثار قبلی بوده و تنها حوزه پژوهشی آن از یک موضوع به موضوع دیگر تغییر یافته است، و این نکته‌ای است که جای بسی تأمل دارد و شاید ناشی از نگاه پژوهشگران به مسأله پژوهش و عمق آن در کشور ما باشد. توجه عمیق به پژوهش‌های غنی و نو و بررسی مسأله تحلیل استنادی از جنبه‌های متفاوت نیاز به توجه بیش‌تری دارد.

۴. کانون توجه پژوهش‌ها در غالب موارد بررسی استناد به منابع چاپی مانند مجلات و پایان‌نامه‌ها است، و تعداد انگشت‌شماری از آن‌ها استناد به منابع الکترونیکی را بررسی کرده‌اند. دلیل این امر کاملاً واضح است. قدمت بسیار کم منابع الکترونیکی باعث شده است که این منابع نتوانند از نظر اعتبار جای خود را در پژوهش‌ها باز کنند. اما به نظر می‌رسد پژوهشگران باید در مطالعات استنادی به تدریج به منابع الکترونیکی توجه بیش‌تری داشته باشند.

۵. نکته مهم دیگر این‌که برخلاف گستردگی پژوهش‌های این حوزه، کتابداران و اطلاع‌رسانان که طلابه‌داران مطالعات سنجشی از جمله تحلیل استنادی هستند، هیچ‌گونه آموزش رسمی در قالب واحدهای درسی ارائه شده در دانشگاه نمی‌بینند، و جای خالی منابعی از این دست به چشم می‌خورد. بنابراین شایسته است پیشکسوتان با تألیف کتاب‌هایی که از حیث مبانی نظری این حوزه غنی باشد، زمینه آشنایی دانشجویان سطح تحصیلات تکمیلی را با این مفاهیم فراهم آورند.

به طور کلی تحلیل استنادی در ایران خود نیازمند تحول و تحلیل است. این امر میسر نخواهد شد مگر این‌که مدرسان و دانشجویان از دام کلیشه، که بزرگترین مانع پیشرفت این حوزه است، خارج شوند، دامنه مطالعات خود را وسیع‌تر کنند، و بیش‌تر به کاربردهای آن بیندیشند. اگر چه کتابداران نمی‌توانند موانع موجود بر سر راه پیشرفت کشور را بر طرف نمایند، ولی پر واضح است که می‌توانند با انجام مطالعاتی از این دست وضعیت علمی گذشته و حال کشور را نشان دهند، نقاط قوت و ضعف آن را مشخص کنند و آن را به عنوان راهنمای علمی و پژوهشی در اختیار مسؤولان کشوری قرار دهند.

کتابنامه

آزیده، ب. ۱۳۷۸. تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات، دانشگاه تهران (۱۳۷۶-۱۳۷۰). پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.

ابراهیمی، م. ۱۳۷۸. تعیین نشریات هسته لاتین دانشکده علوم انسانی در کتابخانه مرکزی دانشگاه تربیت مدرس با استفاده از قانون برادفورد و نظرات اعضای هیات علمی دانشکده. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.

احتشامی، ش. ۱۳۸۲. تحلیل استنادی مدخل‌های تاریخی اعلام تاریخی لغت‌نامه دهخدا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

احمدزاده، س. ۱۳۸۴. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های دکترای شهرسازی و معماری دانشکده هنرهای زیبا. فصلنامه کتاب، ۱۶ (۲)، ۳۳-۴۸.

- افشار، م. ۱۳۷۵. بررسی و مقایسه استادهای پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد پرستاری سه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، شیراز، و اصفهان طی سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۷۳. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- امید چهری، ع.، چهری، ع. ۱۳۸۶. تحلیل استادی پایان‌نامه‌های دانشجویان دوره دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۸۵. طرح پژوهشی. دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه.
- امیرحسینی، م. ۱۳۷۱. کتابسنجی و اطلاع‌رسانی. فصلنامه کتاب، ۳ (۲۰۱)، ۱۸۳-۲۰۹.
- بختیاری، الف. ۱۳۷۷. بررسی وضعیت استفاده از منابع اطلاعاتی در طرح‌های پژوهشی حوزه دامپروزی ۱۳۴۹-۱۳۷۵. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه تهران.
- بنی‌هاشمی، م. ۱۳۶۴. تجزیه و تحلیل استادهای مقالات در برخی نشریات ادواری پزشکی فارسی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- پاژ، م. ۱۳۷۹. مفاهیم بازیابی اطلاعات. ترجمه اسدالله آزاد و رحمت‌الله فتاحی. مشهد: دانشگاه فردوسی.
- پارسایی، پ. ۱۳۸۵. تحلیل توصیفی و استادی مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز طی سال‌های ۱۳۵۱-۱۳۸۳. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- تصویری قمصری، ف.، جهان‌نما، م. ۱۳۸۵. تحلیل استادی پایان‌نامه‌های پژوهشگران پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی. فصلنامه کتاب، ۱۷ (۳)، ۷۵-۸۸.
- تفکری دلیلی، ک. ۱۳۸۲. تحلیل استادی و تعیین منابع اثرگذار در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد (رشته مدیریت آموزشی و سوادآموزی بزرگسالان) دانشکده علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- تیمورخانی، الف. ۱۳۸۱. تحلیل استادی مقالات تألیفی فصلنامه کتاب از آغاز انتشار تا پایان سال ۱۳۷۹. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- جاهد، ح. ۱۳۷۳. تحلیل استادی مآخذ پایان‌نامه‌های دوره دکتری عمومی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی شهید بهشتی در سال‌های ۷۲-۱۳۶۸. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- جمالی مهمویی، ح. ۱۳۷۸. روابط درون رشته‌ای و بین رشته‌ای کتابداری و اطلاع‌رسانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- حری، ع. ۱۳۶۲. تحلیل استادی و شباهت‌های آن با علم الحدیث. نشر دانش، ۲ (۴)، ۱۱-۱۷.
- حری، ع. ۱۳۷۲. اهمیت اطلاعاتی پایان‌نامه‌ها: مروری بر اطلاعات و اطلاع‌رسانی. تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، نشر کتابخانه.
- حری، ع. ۱۳۷۲. مروری بر اطلاعات و اطلاع‌رسانی. تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، نشر کتابخانه.
- حری، ع. ۱۳۷۶. اهمیت و ضرورت به کارگیری منابع خارجی در تحقیقات کشور. فصلنامه کتاب، ۸ (۴)، ۷-۱۲.
- حری، ع. ۱۳۸۲. تحلیل استادی. در عباس حری (سر ویراستار). دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی (جلد ۱، ۶۱۶-۶۲۰). تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

- حری، ع.، نشاط، ن. ۱۳۸۱. بررسی رفتارهای استنادی نویسندگان مقاله‌های مندرج در مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۹. روانشناسی و علوم تربیتی، ۳۲ (۲)، ۱-۳۳.
- حمدی‌پور، الف. ۱۳۸۰. پژوهشی در مورد نشریات هسته لاتین دانشکده علوم دانشگاه شیراز بر اساس قانون برادفورد و دیدگاه استادان و محققان آن دانشکده (سال‌های ۱۹۹۵-۲۰۰۰). پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شیراز.
- خاکسار، م. ۱۳۷۳. تحلیل استنادی در میزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- خاموشیان، ف. (۱۳۷۹). مطالعه رفتارهای استنادی دانشجویان دوره دکتری عمومی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بر اساس پایان‌نامه‌های آنها در سال‌های ۱۳۷۳-۱۳۷۷. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات منطقه ۶.
- خسروجردی، م. ۱۳۸۶. تحلیل استنادی تطبیقی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه تهران (۱۳۸۰-۱۳۸۴). فصلنامه مدیریت اطلاعات، ۲ (۱ و ۲)، ۱۹-۳۴.
- دانش، ف.، افشار، م. و عبدالمجید، الف. ۱۳۸۷. بررسی استنادات و میزان مشارکت گروهی نویسندگان مقالات تألیفی مجله Journal of research in Medical science دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان اصفهان از ابتدای سال ۲۰۰۴ تا پایان سال ۲۰۰۶. طرح پژوهشی. دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
- داورپناه، م. ۱۳۸۳. روابط میان رشته‌های در علوم انسانی: تحلیلی استنادی. مطالعات تربیتی و روانشناسی (ویژه‌نامه کتابداری). ۵ (۲)، ۱۷-۳۵.
- دبیری، الف. ۱۳۸۵. تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی. دانشگاه فردوسی. دیانی، م. ۱۳۶۱. کتاب‌سنجی. نشر دانش. ۲ (۳)، ۴۰-۴۷.
- رادباوه، ع. ۱۳۷۶. تعیین نشریات ادواری هسته مراکز و مؤسسات تحقیقات تحت پوشش وزارت جهاد سازندگی (آبخیزداری، جنگل و مراتع، دامپروری، سرم‌سازی و فنی مهندسی) و مطالعه هزینه - سودمندی آنها. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- ربیع‌زاده فرد، ز. ۱۳۷۸. بررسی وضعیت استناد در مدخل‌های اعلام جغرافیایی لغت‌نامه دهخدا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- رحیمی، ع.، عسگری، ر.، تقی‌یار، س.، اکبری، الف. و کاظمی، ع. ۱۳۸۷. بررسی میزان استناد به مجلات الکترونیک رایگان پزشکی در مقالات مجلات معتبر دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بین سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵. طرح پژوهشی. دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
- رنجبر، ج. ۱۳۸۱. تعیین نشریات هسته دانشکده ادبیات و علوم انسانی و دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز در کتابخانه میرزای شیرازی با استفاده از قانون برادفورد و نظرات اعضای هیئت علمی دانشکده‌ها سال (۲۰۰۲). پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شیراز.
- رویایی، ح. ۱۳۷۶. تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های دکترای علوم انسانی دانشگاه‌های تربیت مدرس و آزاد اسلامی در رشته‌های مختلف علوم انسانی سال ۱۳۷۵-۱۳۷۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.

- ریاحی‌نیا، ن. ۱۳۷۷. بررسی میزان کاربرد نشریات ادواری لاتین در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه تربیت مدرس، تهران، علوم پزشکی ایران و شیراز) از سال ۱۳۴۷-۱۳۷۱. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- زندى، ف. ۱۳۷۸. بررسی استنادی مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۶۶. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- زندى، م. ۱۳۸۲. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده علوم اقتصادی دانشگاه علامه طباطبائی در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۱. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.
- زندیان، ف.، ریاحی‌نیا، ن. ۱۳۸۶. تحلیل استنادی مقالات چاپی و الکترونیک در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دفاع شده دانشگاه‌های شهر تهران در سال‌های ۸۵-۱۳۸۰. مطالعات تربیتی و روانشناسی (ویژه‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی). ۸ (۳)، ۱۶۷-۱۸۲.
- ژولایی باقری، م. ۱۳۸۱. شناسایی مواد و منابع مورد نیاز دانشجویان رشته پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی اهواز با استفاده از روش تحلیل استنادی در پایان‌نامه‌های موجود در این دانشگاه طی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۷۹. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات منطقه ۶.
- سالاری، م. ۱۳۸۷. بررسی تطبیقی میزان استفاده از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در مجله‌های علمی سه رشته علوم تربیتی، روانشناسی، و کتابداری بعد از انقلاب اسلامی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- سبکتکین، ن. ۱۳۷۴. تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های دکترای حرفه‌ای دامپزشکی از نظر استناد به پایان‌نامه‌های همین رشته. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- سعادت، ع. ۱۳۸۶. بررسی استناد به منابع اینترنتی در مقالات مجلات حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران. فصلنامه کتاب، ۱۸ (۱)، ۴۱-۵۰.
- سلیمی جهرمی، م. ۱۳۶۶. کاربرد قانون (مدل) برادفورد در بررسی استفاده از نشریات ادواری علوم پزشکی در ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- سیفی یوسفی، م. ۱۳۷۹. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته‌های حقوق بین‌الملل و روابط بین‌الملل دانشگاه تهران در فاصله سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۶۷. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- شاهمیری، الف. ۱۳۷۵. تحلیل محتوای مقالات مجلات کشاورزی به زبان فارسی در دانشکده‌های کشاورزی دانشگاه‌های ایران از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۵. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تهران دانشکده، روانشناسی و علوم تربیت.
- شفیعی، س. ۱۳۸۱. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد شیمی در چهار گرایش آلی، تجزیه، معدنی، فیزیک طی سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۹ در دانشگاه شیراز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شیراز.

- شفیعی، ف. ۱۳۷۹. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات عرب دانشکده ادبیات، دانشگاه تهران در سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۷۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- شهبازی یوزبند، ر. ۱۳۷۹. الگوی استفاده از مدارک میان اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی شیراز و تبریز با توجه به مقالات منتشر شده در سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۸ در داخل کشور: مطالعه کتابسنجی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران.
- شهریاری، پ. ۱۳۸۵. تحلیل استنادی مقالات فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۵۱-۱۳۸۱). فصلنامه کتاب، ۱۷ (۳)، ۸۹-۱۰۲.
- شهریاری، پ.، افقهی، الف. ۱۳۸۶. خوداستنادی در مجلات علوم اطلاع‌رسانی و فصلنامه کتاب (۱۳۷۴-۱۳۸۳). فصلنامه کتاب، ۱۸ (۴)، ۱۲۵-۱۳۶.
- شیری، ع.، صالحی، ف. ۱۳۷۶. تحلیل کتابشناختی آثار انگلیسی محققان خارجی درباره کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران. فصلنامه کتاب، ۸ (۴)، ۷۲-۸۹.
- صدیقی، م. ۱۳۸۰. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان حوزه علوم زمین موجود در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات، ۱۷ (۲ و ۱)، ۳۰-۴۱.
- طاهری، س. ۱۳۸۱. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته مهندسی برق گرایش مخابرات دانشگاه‌های شیراز، صنعتی اصفهان و علم و صنعت ایران از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۹ (با تهیه لوح فشرده فهرست پایان‌نامه‌ها و مآخذ آنها و طراحی نرم‌افزار بانک اطلاعاتی تحلیل). پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شیراز.
- عبدالمجید، الف. ۱۳۸۵. بررسی تحلیلی و استنادی مقالات تألیفی حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی در مجلات علمی-پژوهشی و علمی-ترویجی فارسی طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۳. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- عبدالمجید، الف. ۱۳۸۶. تحلیل استنادی: تعاریف و کاربردها. علوم و فناوری اطلاعات، ۲۲ (۳)، ۷۳-۸۷.
- عصاره، ف. ۱۳۶۵. بررسی وضع استناد در مجلات پزشکی فارسی: مجلات دانشکده‌های پزشکی دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و مشهد در سال‌های ۱۳۵۴-۱۳۵۶. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- عصاره، ف. ۱۳۷۶. بررسی مختصر کتابسنجی. فصلنامه کتاب، ۸ (۴)، ۶۳-۷۴.
- عصاره، ف. ۱۳۷۷. تحلیل استنادی. فصلنامه کتاب، ۹ (۳، ۴)، ۳۴-۴۵.
- علیجانی، ر. کرمی، ن. ۱۳۸۷. مطالعات سنجش کمی: کتابسنجی، علم‌سنجی، اطلاع‌سنجی، وب‌سنجی. تهران: چاپار.
- علیمردانی، ف. ۱۳۸۲. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی تهران از آغاز تا پایان سال ۱۳۸۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

- فخاری، ح. ۱۳۷۳. بررسی استنادهای پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- فروزانی، ن. ۱۳۸۲. تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته مهندسی معدن دانشکده فنی دانشگاه تهران از سال ۱۳۷۰-۱۳۷۹. دفتر کتابداری، ۳۷ (۴۰)، ۱۰۳-۱۲۲.
- قاضی میرسعید، س. ۱۳۷۳. تعیین مجلات هسته دندانپزشکی با استفاده از میزان تولید و استناد به آن‌ها در مدلاین و نمایه استنادی علوم سال ۱۹۸۸. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- قرلی، ل. ۱۳۸۱. تحلیل استنادی طرح‌های پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد در دو حوزه علوم انسانی/اجتماعی و علوم پایه کشاورزی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- قطبی، م. ۱۳۷۶. بررسی وضعیت استفاده از منابع در مقالات دایره‌المعارف‌های فارسی منتشر شده در ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- قنایز جیان، غ. ۱۳۸۵. شناسایی الگوی روابط بین رشته‌ای مقالات تألیفی پنج نشریه هسته رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران با سایر رشته‌ها طی دوره دهساله ۸۳-۷۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- کریمیان مزیدی، م. ۱۳۷۸. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد آبیاری دانشگاه‌های شهید چمران اهواز، تهران، شیراز، و فردوسی مشهد (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۷). پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه شیراز، دانشکده تحصیلات تکمیلی.
- کریمیان مزیدی، م.، اشرافی، م. ۱۳۸۶. تحلیل استنادی مقالات سه نشریه علوم کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی، دانش کشاورزی دانشگاه تبریز، و تحقیقات کشاورزی ایران. فصلنامه کتاب، ۱۸ (۱)، ۵۱-۶۸.
- کوچک، آ. ۱۳۸۱. بررسی رفتارهای استنادی دانشجویان دوره دکتری عمومی دامپزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز بر اساس منابع و مآخذ پایان‌نامه‌های آنها در سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۸۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی اهواز، واحد علوم و تحقیقات منطقه ۶.
- کوچک، آ.، عصاره، ف. ۱۳۸۴. تعیین مجلات هسته و برآورد هزینه- سودمندی نشریات خارجی مورد استفاده دانشجویان دوره دکتری حرفه‌ای دامپزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز و تعیین جایگاه این مجلات در فهرست مجلات ISI. مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۱۲ (۲)، ۴۳-۶۴.
- کولانیان، ف. ۱۳۷۶. بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و سرم سازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه رازی). پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.
- کیانمهر، الف. ۱۳۸۴. تحلیل استنادی مقالات منتشر شده در مجلات کتابداری و اطلاع‌رسانی از سال ۱۳۷۵ تا پایان سال ۱۳۸۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

- لوک زاده، ع. ۱۳۸۴. تحلیل استنادی منابع و مآخذ پایان نامه های دانشگاه امام صادق (ع) از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۲. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- محسنی، م. ۱۳۸۴. مقایسه رفتارهای استنادی دانشجویان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه های ایران بر اساس منابع پایان نامه های آنها طی سال های ۱۳۷۷-۱۳۸۲ به منظور تعیین مجلات هسته و هزینه سودمندی آنها. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- محمدزاده، ف. ۱۳۷۴. بررسی وضع استناد در مجلات فارسی کتابداری و اطلاع رسانی جاری از آغاز نشر تا پایان سال ۱۳۷۴. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- محمدی، م.، متقی دادگر، الف. ۱۳۸۶. تحلیل استنادی مقاله های منتشر شده در ۳۰ شماره فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی بین سال های ۱۳۷۶-۱۳۸۴. کتابداری و اطلاع رسانی، ۱۰ (۲)، ۷-۳۶.
- مختاری نبی، الف، مختاری معمار، ح. ۱۳۸۴. تحلیل استنادی مقالات تألیفی مدیریت در نشریات مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور در سال های ۱۳۷۵-۱۳۸۰. مجله روانشناسی و علوم تربیتی، ۳۵ (۲)، ۱۳۷-۱۵۸.
- مرادی، ش. ۱۳۸۴. بررسی تطبیقی و تحلیل استنادی مآخذ پایان نامه های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی در دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران شمال و علوم و تحقیقات تهران از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.
- مظفری غربا، ر. ۱۳۸۴. بررسی و مقایسه استنادهای پایان نامه های دکتری دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت مدرس. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- مظفری غربا، ر.، فدایی عراقی، غ.، و حری، ع. ۱۳۸۴. تحلیل استنادی تطبیقی پایان نامه های دکتری شیمی دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت مدرس (۱۳۷۶-۱۳۸۳). دفتر کتابداری، ۳۹ (۴۴)، ۱۵-۴۳.
- مقصودی دریه، ر. ۱۳۸۷. تحلیل استنادی مآخذ مقالات در مجله های کتابداری (۱۳۸۰-۱۳۸۳). فصلنامه کتاب، ۱۹ (۱)، ۷۳-۸۸.
- مقصودی دریه، ر. ۱۳۸۱. بررسی استنادی مقالات در مجلات علوم اطلاع رسانی، فصلنامه پیام کتابخانه، فصلنامه کتاب و کتابداری در سال های ۱۳۷۸-۱۳۷۹. کتابداری، ۳۶ (۳۹)، ۲۳-۴۰.
- مقصودی دریه، ر. ۱۳۸۱. مجلات هسته خارجی در رشته روانشناسی تربیتی. فصلنامه کتاب، ۱۳ (۲)، ۳۷-۴۵.
- مقصودی دریه، ر. ۱۳۷۸. بررسی استنادی و تطبیقی پایان نامه های کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه های شهید چمران اهواز و شیراز در سال های ۱۳۷۶-۱۳۷۷. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- موند، ه. ف. ۱۳۸۷. تحلیل استنادی در ارزیابی پژوهش. ترجمه عباس میرزایی و حیدر مختاری. تهران: چاپار.
- موسوی، ش. ۱۳۶۶. تحلیل استنادی مقالات سرگذشته. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- میرشمسی، ش. ۱۳۶۶. قانون برادفورد و تأثیر آن بر تحقیقات کتابداری. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- نوروزی چاکلی، ع.، حسن زاده، م.، نور محمدی، ح. ع. ۱۳۸۷. تحلیلی بر اشاعه دانش ایران در جهان (۱۹۹۳ تا ۲۰۰۷). همکار گردآوری اطلاعات علمی اعتمادی فر. تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.

هاتفی مستقیم، ر. ۱۳۸۰. تحلیل استنادی مقاله‌های مجله‌های علمی- پژوهشی و علمی- ترویجی فارسی در زمینه علوم و معارف اسلامی طی سال‌های ۱۳۶۸-۱۳۷۸. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.

هراتی، ط. ۱۳۷۹. تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت دانشگاه تهران سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۷۴. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.

Afsharpanah, S. 1984. Interdisciplinary structure of information science. PhD thesis. Case Western Reserve University, United State, Ohio.

Horri, A. 1981. A comparison of citation similarities and index term similarities for linking subject related documents. PhD thesis. Case Western Reserve University, United State, Ohio.

Neuendorf, K. A. 1993. The dissertation on mission: ten year update, 1982- 1991. International Bulletin of Missionary Research. 17(3), 97- 101.

Osareh, F. 1996. Evaluation and measurement of Third World countries research publications: a citation and country -by- country citation study. PhD thesis. The University New South Wales, Sydney, Australia.

Paisley, W. J. 1984. Communication in the communication sciences. In B. Dervin and M. Voigt (Eds.), Progress in the Communication Sciences (Vol5, pp. 1- 43). Norwood, NJ: Ablex.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Review of Citation Analysis of Persian Research Resources in Iran

Mohsen Nowkarizi*

Library and information, Assistant Professor,
Birjand University

Zahra Assadollahi

Birjand University

Information
Sciences
& Technology

Abstract: Citation analysis, as one of the quantitative methods, is based on the citations available in scholarly resources as it analyses and evaluates these resources by counting the number of citations used in various documents such as journals articles, theses and dissertations. Surveys on citation analysis were started in the 1980s in Iran and up to now many studies have been conducted in this area. This paper investigates, through an analytical approach, the most significant Persian works available on the area such as books, articles, theses and dissertations, and conferences held in Iran which have contributed to knowledge of this field. Based on the results, many surveys have been conducted on the citation analysis, but the proportion of theses and dissertations is more than any other types of resources. The findings show that the field of theses/dissertations and articles available in the area, is relatively common and mostly based on the preliminary works. In general, citation analysis in Iran needs an evolution and to do this, the LIS instructors and researchers have to take it into a more precise attention.

Keywords: Citation analysis, Research resources, Journal articles, Books, Dissertations

Iranian Research Institute
For Science and Technology

ISSN 1735-5206

eISSN 2008-5583

Indexed in LISA, SCOPUS & ISC

Vol.26 | No.2 | pp: 373-392

Winter 2011

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

* Corresponding Author: nowkarzi@yahoo.com